

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Poemata Ferdinandi Episcopi Monasteriensis Et Paderbornensis, S. R. I. Principis, Comitis Pymontani, Liberi Baronis De Furstenberg

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Parisiis, 1684

Ad Franciscum vander Vecken, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-7748

Jam Solyme, jam discet Arabs, jam clara loquentur
 Marmora Cæsarea munera sparsa manu.
 Fallor? an Austriacis addent quoque fata tropæis
 Sacra Parætoniis signa revulsa tholis?
 An, FERNANDE, tuum jam nunc Victoria nomēn
 Læta parat faxis scribere Pyramidum?
 Gloria Pellæis certe vocat æmula palmis
 Europæ resides ad pia bella manus.

A D

FRANCISCUM VANDER VECKEN,

E Societate JESU, SS. Theologiæ Doctorem,
 & Professore Colonix Ubiorum,
 Anno M. DC. LIV.

*De Musis suis, & admirandis Urbis operibus, ac laudibus
 Fabii Chisii S. R. E. Cardinalis.*

DUM, Francisce, tuo Rhenus sermone tenetur,
 In mediisque tibi plaudere gestit aquis,
 Teque canit, curasque tuas, & numine plenum
 Pectus, & ingenii pulchra reperta tui:
 Dulcis amicitix cultu fructuque carentem
 Me procul à Rheno flumine Thybris habet.
 Me tenet Iliacis felicius orta favillis
 Roma, Phrygum profugis hospita terra Deis.
 O quam te memorem, terrarum maxima Princeps!
 Non majestatem vox capit ulla tuam.
 Regibus est certo finitum limite regnum:
 Sub regno latus est solis utrumque tuo.

16 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Et terris dare jura parum est: nunc claudere cœlum
Fas tibi, nunc demta fas aperire fera.
Te sibi delegit propriam Sapia sedem:
Quod Stoa, quod Memphis non docuere, doces.
Quæ quondam gemino residebant vertice Musæ,
Tu septemgeminis das habitare jugis.
O terræ decus, o nostris domus hospita Musis!
Utiliter dextro sis mihi tacta pede.
Quam mihi dulce tua meditatam carmen in umbra
Dicere! & hic Phœbo mens mihi mota calet.
Hic, qui me vatem faciat, lenissimus afflat
Spiritus: hæ valles, hæc juga numen habent.
Forsitan hic segetes, cantataque bella Maroni,
Triverat hic calamos Tityrus ante suos.
Forsitan his lusit Naso leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hic sevit vites, hic legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod satis esset, erat.
Hic multo Flaccus sale defricuisse Quirites
Creditur, aut Lyricis detinuisse modis.
Hic foccos, illic grandes induta cothurnos
Prodiit, & plausum culta Thalia tulit.
Illustres salvete animæ, salvete parentes
Eloquii, Suadæ Pieridumque decus.
Vos ego, vos, fama noti super æthera vates,
Siquid id est, merito semper honore colam.
Vos sequor, &, quoniam spes unica laudis in illo est,
Vestrorum relego conscia signa pedum.

Vos

Vos celebres mecum cœtus venerantur amantque,
 Ductus ab Aoniis quos rigat Humor aquis.
 Hos inter, neque enim his primum novus advena
 jungor

Cœtibus, ut libuit, voce lyrave cano.

Inde ubi Calliope lasso dedit otia plectro,

Et sacer æstivo languet ab igne calor:

Me juvat antiquas Urbis spectare ruinas,

Qua septemgeminis eminent alta jugis.

Hic ego versarum stupefactus imagine rerum

Reliquias Magnæ Matris & ossa lego.

Hei mihi! quæ fuerat populis æterna Latinis

Credita, nunc molis pondere victa jacet.

Qui sumtus operum, quanti periere labores!

Pestis in exitium non satis una fuit.

Longa dies, & Mars gentis pater, insuper
 ipse

Mulciber, hæc olim fregit & uffit opes.

Defensam vigili prospectans ansere rupem:

Majestas, dixi, pristina rupis ubi es?

Pulsabat cœlum moles: Hyperionis ignem

Æquabant radiis aurea tecta suis.

Juppiter hic stabat multo spectabilis auro,

Et trifida ex auro lamina fulmen erat.

Quæ nunc hostiles paverunt omnia flammæ,

Vix reliqua est magni parva favilla rogi.

Me quoque Cæsarei tangit fortuna theatri,

Digna que non ullo forma perire die.

C

Heu confusa loci facies! lacera omnia: nufquam

Forma prior: culmen cespes & herba tegit.
At cum stabat opus, quid erat speciosius illo?

Scena voluptatis, nec minus artis erat.
Millia quot nunquam campis eduxit apertis,

His pariter vidit Roma sedere locis.
Quid, quod odoratis redolebant pulpita nimbis,
Et soles contra lutea byssus erat.

Nec semper similem referebat arena paratum:
Nunc silvæ species, nunc erat illa maris.

Nec semper lex & ratio certaminis una:
Diversum pro re munus arena dabat.

Speçtabat populus (populum Mars ille juvabat)

Sæpe homines pugna, sæpe coire feras.
Fama loci superest: &, qualiacunque videmus,
Disiectæ molis fragmina nomen habent.

Et querimur, si nos morti debemur & umbris,
Cum rapiant ipsos hæc quoque fata Deos?

At labor Agrippæ, templum commune Deorum,
Splendoris retinet signa vetusta sui.

Corpus adhuc, quamvis spoliatum cultibus, exstat:
Nuda satis per se forma decoris habet.

Materiam superat, quidquid manus addidit illi:
Credibile est omnes hic habitasse Deos.

Instar habet cœli: cœlum quoque Maxima Mater
Nunc facit: hic aris præsidet ipsa suis.

Cetera quid memorem veterum monumenta laborum ,

Quæis ætas pretium fecit, & artis amor?
Seu Trajane tuam, sive Antonine columnam,
Parta solo vobis præmia, parta mari:
Aut quas Pyramidas misit trans æquora Memphis:

Aut ævo tritas, Appia saxa, vias:
Aut quos Roma suis posuit victoribus arcus,
Sive Tito, meritis sive, Severe, tuis.
Flaviades medio conspexerat aere signum:
Signum, quod bello vinceret, omen erat.
Vicit, & undantem vidit pons Mulvius amnem
Stragibus obstructo tardius ire vado.

Arcu etiam posito celebravit Roma triumphum:
Sed quid non vitiat comminuitve dies?
Qui fulsit spoliis, spolium quoque temporis
idem est,

Et leve quid, de quo fama loquatur, habet.
Hæc audita tibi pridem, Francisce: sed aures,
Ut puto, nunc subeunt gratius illa tuas:
Olim oculos subitura tuos, quando Arbiter orbis
Præsentem rebus te volet esse suis.

Tunc ego te viso, flamma propiore calescens,
Invadam vultum sæpe, premamque tuum.
Apprensamque manu stringam, totamque per
urbem

Lætabor nota ducere posse via.

20 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Me juvat interea, dum nos sperata morantur
Gaudia, carminibus visa referre meis.
Scilicet invitant ævi monumenta recentis,
Aspectuque rapit me nova Roma suo.
Quæ, Divi, medias ingressa palatia nubes
Stant Vaticano suspicienda jugo!
Quæ, Jovis Elei nil concedentia fano
Templa! tholus cœlum, qua decet arte, refert.
Quæ sola! qui fornix! quæ firmant tecta columnæ!
Quam variæ! nil par, qua patet orbis, habet.
Dein ubi me molli sensim juga Cælia clivo
Accipiunt, Tuscis trita, Vibene, tuis:
Ut me Pontificum sedes augusta priorum,
Ut Laterana tenet, Flaviadæque domus!
Divinus templo decor est: laquearia fulgent
Aurea: marmoribus strata superbit humus.
Reliquias Solymum monstrant ex ære columnæ,
Cum fuit urbs vitio digna perire suo.
Hic, ubi Cæsarei superant monumenta lavacri,
Quo spirant violæ, spirat odore lapis?
Hic, ubi quinta sacrum designat Olympias annum,
Sancta ter impulso cardine porta patet.
Porta patet cœli pariter: jus namque per orbem
Servat idem Divum Romulidumque domus.
Frontem alibi ferro Cæsar redimitus & ære
Prodeat: hic auro fulva corona datur.
Si lubet Esquilios spatiando visere colles,
Hic memor æstivæ me tenet ara nivis.

Felix, quæ posito descripta est area templo!
 Conveniens Divæ moribus illa fuit.
 Nil nive candidius: nec, cui pulcherrima surgunt
 Limina, non pura purior ipsa nive est.
 Hic me suppliciter pacem veniamque precantem
 Audiat: hæc votis æqua fit ara meis.
 Hic¹ (ita sim felix!) videat me Roma ferentem
 Prima sacerdotem dona, Deumque Deo.
 Inde Quirinalem cum me via duxit ad arcem,
 Ante aditum quos hic Roma locavit equos!
 Armenii donum regis, dignumque Nerone,
 Phidiaca sculptum Praxitelisque manu.
 Ignescunt, quamvis rigido de marmore, nares:
 Hinnitum clare tollere pene putes.
 Et, nisi sentirent Macetæ domitoris habenas,
 Pæne putes cursu vincere velle notos.
 Admorsis spumam credas albere lupatis,
 Plausaque diffusas spargere colla jubas.
 Tales, quos olim medios ruiturus in hostes
 Ad bijuges currus Mars sibi junxit, erant.
 Tales, quos² Zephyro genitos Harpyia Podarge
 Non leve Pelidæ munus habere dedit.
 Hic mihi scribendi veniat si carminis ardor,
 Nil morer alipedem Bellerophontis equum.
 Monte Caballino faciet me Roma Poëtam,
 Quosque bibam fontes ungula pulsa dabit.
 Non hic Phæacum silvas umbrasque requiro,
 Non nemora, aut hortos, Theffalis ora, tuos.

¹ Hanc postmodum ædem delegimus, in qua Deo primum litaremus, anno 1659.
 nocte Christi nascantis. ² Homerus Iliad. 7.

22 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Hic Tempe mihi sunt, & quos fert India flores,
Quosque sibi segetes Medus Arabsque legunt.
Cum soles ardent, terræque ardore dehiscunt,
Hic mihi dat frigus silva nemusque facit.
Si formam geniumque loci, si dicere pergam
Singula, dicendi quæ mihi finis erit?
Tollitur æthereas frondens Obeliscus in auras:
Ramorum simulat tonsilis umbra feras.
Armiger ipse Jovis terras depressus in imas
Emicat, & viridi fulmine terret aves.
Æsoniden mediis Argo, quis credat? in hortis,
Auratoque gravem vellere vectat ovem.
Prora viret puppisque: virent pendentia malo
Vela: virent remi: transtra forique virent.
Qui fuit Hesperidum vigil ad pomaria custos,
Has etiam custos excubat ante fores.
At nullum, quidquid lingua vibrante minetur,
Sauciat: innocuo corpore verrit humum.
Terga notant maculæ: sed enim maculosus
adumbrat
Terga frutex: cristam muscus & herba facit.
Quid tibi nunc amnes referam, fontesque, lacusque,
Naiadum gelidas, humida regna, domos?
Ingenium sacris irritent vina Poëtis;
Ingenium nobis hic quoque lympha facit.
Ut puro calices hilarent convivium Baccho,
Optima res puræ vena perennis aquæ.

Quid tibi sit Tepula, quid Agrippæ gratius unda,
 Aut quæ Pelignos Marcia findit agros?
 At neque jam Tepula, nec Agrippæ ducimur unda,
 Nec quæ Pelignos Marcia findit agros.
 Nunc alias iniere vias, populoque Quiritum
 Pontificum solæ pene bibuntur aquæ.
 Tu me, tanta tuæ laus est virtusque scatebræ,
 Vel visu recreas, candida Virgo, tuo.
 Tu dulcis frigenisque sitim solaris & æstum,
 Et melius medicis haustibus ora levas.
 Tantum, Virgo, tuæ, namque id candore mereris,
 Virginibus pateant & sitiantur aquæ.
 Et me felicem, neque enim tibi nomen inane est,
 Quæ merito Felix diceris unda, facis.
 Ubertas tecum fecundaque divite cornu
 Copia, qua placido volveris amne, venit.
 Quin etiam talos a vertice sanus ad imos,
 Qui tua delibat munera, sæpe redit.
 Tu quoq; Romuleam Burghesia lympa per urbem
 Labere, qua ducto fornice facta via est:
 Labere, qua præstans varia testudine & arcu,
 Excipiet latices porticus alta tuos.
 Ecce sua tibi se submittit Janus ab arce,
 Et Numa te tumulum gaudet obire suum.
 Ut Vaticanas intraveris advena sedes,
 Hic domus hospitiiis apta futura tuis.
 Candidus, & Pario structus de marmore crater
 Te manet, unde tuas ejacularis aquas.

24 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Jam si Pamphiliæ memorem molimina gentis,
Quas huc, quas misit Nilus & Isis opes!
Ardua stat moles, & saxo fulta cavato
Pyramis audaci surgit in astra via,
Arcanis inscripta notis, quas discere præsens
Gavisa est ætas, discere fera volet.
Hic, Bernine, tui cæli labor inclytus: ima
Parte sedent, tantum suspiciuntque decus;
Et Tiberi Ganges, nec non Argenteus amnis,
Et famulas subdunt Nilus & Ister aquas.
Candida rorantem commendant marmora vultum:
Candida submissum sustinet urna latus.
Ælia Romanæ quid propugnacula pacis
Exequar, & gyro mœnia tuta suo?
Vallorumque minas, tormentaque fusa metallo,
Impulsu nil non frangere nata suo?
Hic fragor audiri, qualis cum Juppiter atras
Increpitat nubes, & sua tela jacit.
Hic Mavors, quamvis non omni tempore cuiquam
Lethifer, excusso plurimus igne furit.
Præcipue cum lux illi sacrata recurrit,
Cui debet solium maxima Roma suum:
Cui pater omnipotens uni dedit atria Divum
Pandere, & apposita claudere posse sera.
Venerat illa dies, & jam venientibus umbris
Cesserat, ac dubiæ tempora lucis erant.
Tum vero cœlum jactis ignescere telis,
Et scintillantes vidimus ire globos,

Et

Et pluvio late conspergi tecta Quiritum
 Sulfure, & horricos æra ciere sonos.
 Mox tenebras nigro propiores crescere fumo,
 Et fumum volucres dissecuisse faces.
 Quin etiam innocuo percussum fulmine Thibrim
 Audiimus mediis exsiliisse vadis.
 Ille diu strepitu flammisque exterritus hæsit,
 Expertæ memorans tempora sævitæ:
 Ut Nero flammata Vulcanum sparserit urbe,
 Et nova Troja novo luxerit usta rogo:
 Ut conjuratos fociis amentibus ignes
 Prætulerit patriæ fax Catilina suæ:
 Ut fuerit Geticis urbs, quanta est, mersa favillis,
 Hauferit & Latias Vandalus acer opes.
 Hanc tibi lætitiæ scenam, Romane, quotannis
 Exhibet illa tuo lux operata Patri.
 Talia lustrantem plus me tamen afficit ingens
 Chisius, Hetruscæ gentis & orbis amor;
 Cui Vaticani delata est purpura regni,
 Utque reor, trinus tempora cinget apex:
 Ut novus Alcides fesso succedat Atlanti,
 Et molem immensi fulciat imperii.
 Ille mihi facilem cantanti commodat aurem,
 Plenaque felici fert mea vela noto;
 Et facit ingenium nobis, & jungit amicos,
 Et tribuit gratam sæpe benignus opem.
 Hic, Albi, Messala tibi, si prisca tulissent
 Secula, Mæcenas hic tibi, Flacce, foret.

26 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Neutro laude minor, nostro nisi carmine, laudes
Qui canimus parvis & benefacta modis.
Non tamen exiles ideo vetat ille Camenas
Præsidio tutas delituisse suo.
Quin amat, & vultu non dedignatur amico,
Has aliquid nugas dum putat esse meas.
Et molles aditus toties concedit & horas,
Rara illi quamvis ocia Roma facit.
Quid loquor? ipse suas, juvenilia carmina, Musas
A me non blando sustinet ore legi.
Triste supercilium, frontemque, animumque fe-
verum
Exigit, usque adeo non placet ipse sibi.
Quod Phœbus, quod Roma probat, quod sera
probabunt
Secula: quis credat? non probat auctor opus.
O bene, quod tandem cæcis erepta latebris
Crediderit curæ pignora cara meæ!
Cumque sui pridem fœtus abolerit amorem,
Me sinat huic vitam, quam fugit ipse, dare!
Per me discetur, per me liber ibit in ora,
Per me deliciæ posteritatis erit.
Quid memores fastos, lentæque volumina pacis,
Et de Parrhasia persequare arte librum?
Nec non Cæsareis certantia vultibus æra,
Et procerum vivis æmula signa notis?
Quid titulos, & opes, & priscae nomina gentis,
Et decora, & magnæ splendida facta domus?